

V. aasťatãit.

Algus kell 7 ja pool 10 õ.
Pileti hind: 35—150 mrk. müügi
teatri kassas igap. k. 11—1 c. l
ja 6—10 pl.

Päewaundised.

Riigi 1924. a. eelarve ko- fusseadmiseft.

Eelarve jõuab riigikogusse 1. novembril.

Ulfite ministriumide tulema aastaste eelarvete läbivaatamine kestab praegu sellekohase rahaministriumii juures töötavas riigi eelarve komisjonis edasi. Praegu on seal pea kõikide ministriumide eelarved läbivaadatud. Läbivaatamisel on praegu teedeministriumii eelarve, millega varsti lõpule jõutakse ning hoopis läbivaatamata sõjaministriumii eelarve.

Mitmed ministriumid on suuremad eelarved esitanud, kui käesoleval aastal, mille tagajärjel eelarve komisjonis suuremaid täpimisi ette on võetud, kuna rahaministriumii asub kindlal seisukohal, et 1924. aasta riigi eelarve ei või suurem olla kui käesoleva aasta oma. Mõne ministriumii eelarvet, näit. välisministriumii oma, on isegi niimõrd kärbitud, et ta ka käesoleva aasta eelarvest vähemaks on tehtud.

Peale ulfite ministriumide korralduste eelarvete läbivaatamist ajutakse riigi erakorralise eelarve kofusseadmisele, mille järgi saab üldise riigi kulude- ja tulude eelarve kofusseada. Ootobrikuu kesk- loodetakse valmis 1924. aasta riigi eelarve valitfufjele esitada, kus jarnajeb põhimõttelised küsimused lahendamisele, mille kohta ülfite ministriumii rahaministriumii kofuleppida ei suuda. Riigikogusse jõuab eelarve arvatavasti mitte varem kui 1. jels novembril.

Cesti õhuasjanduse toeta- mine.

Mäni aeg tagasi pööras affiafells „Aeronaut“ teedeministriumii poole palvega, et temale tegevuse laiendamiseks antaks 5 milj. marga fuurust loenu ilma protfendita. Et õhusõidu arenemist toetada, oli teedeministriumii põhimõttelift noud sel- lele palvele vastu tulema, ainult taktis- seks oli sellekohaste wabade summade puu- dumine.

Nagu müüd kuuleme, kardetakse käe- solewa aasta kfaelarvesse lähendatud ots- tarbeks 5 miljoni marka illes wõtta, kus- juures teedeministriumii laenu protfendi- de kofumise enda peale wõtab.

Ka tulewa aastafesse eelarvesse on tee- deministriumii 10 miljoni marka õhusõidu affiafelli „Aeronauti“, kui ainufje jar- nase Cestis olewa ettevõtte, toetamiseks illes wõtnud. Toetuse andmist „Aeronau- tile“ põhjendatakse sellega, et ka teistes riikides walfufjed õhuasjanduse alal tööta- waid felfe õige ohtuol kael toetawad, kuna jarnafed felfid enda walfamineid ainult piletit rajast faadufate fifeufufufega fu- nagi kofafaku ei suuda wiia.

Ulfite on ka affiafells „Aeronauti“ ja teedeministriumii wahel sõlmitud leping, mille järele efimene ainufufje õhufufide illewalfidamifeks Cestis omandab. „Aero- naut“ on kohustatud ministriumii noud- mife peale õhufufid awama Cesti õhufu- make linnade wahel, kui ka walfamaaga õhufufidust illewalfidama.

Cesti-Räti walfiministrite konverentsi peetakse ära otfobrikuul.

Teatufasti leppifid Cesti ja Räti walfiministriumii wahafel Räti riikide kompe- rentfif Riias omanufafel kofu, et nad käe- solewal fufufel Tallinnas ühife nõupidamife Cesti ja Räti omanufafeliste küsimaste la- hendamifeks ära peotad. Mgujes pifid nimetatud nõupidamine juba augustifku lõpul arapeetud faama, kuid asjaolu, et Räti walfiministrier hra Metewofes Genfi — rahwasteliidu konverentsile pidi jõima, luffas nimetatud nõupidamife edasi.

Nagu müüd walfiministriumii ring- kondafest kuulame, kardetakse walfimi- nistrite omanufafelne nõupidamine otfob- rikuu lõpul Tallinnas arapidada, kusjuures arufufje tulefifid mitmefufufjed lepingute sõlmimifega ühendufes olewad küsimused, maa- ja merepifiri küsimuse lõpufif lahendamifne, majandusfife kofu- leppe — faubalepingu sõlmimi- ne, sõjaajal tehtud kahufide ta- jundufimifed, Cesti - Räti waheliste walfumite korraldamifne ja mitmefugu tei- jed küsimused.

Cesti - Räti wahelife faubalepingu sõl- mifise afjus peeti augustifkuul eelläbirää- fimifed ära ning töötati ühife lepingufa- wa walfja, mille fannitamine walfiminif- rite konverentsil arufufjele esita- tud faupade nimefirjafid, milledele tolli- alandufit kawatfetakse nõuda.

Rahwasteliidu konverentsil.

Konverentsi tööd lõpetwad laupäewal.

Komisjonide tegevuseft.

Resolutsioon kallaletungimise korral antawa abi kohta.

Genf, 21. sept. (EML.)

(Postiga oma erifirjafatjalt.) Üleila lõpetas rahwasteliidu täiskogu 1. (juridi- line) komisjon Ranaada ettepaneku läbi- waatamise täienduste kohta liidu põhifirja kümnenda artiklile, milles kõneldatakse kalla- letungimife korral nõufogu fowitufel anta- wafst abist. Artikkel 10 on seega üfs täht- samafest rahwasteliidu põhifirjas. Paljude delegatfioonide arwates on ka wäärtusfifun kui fõit teifed. Wäinud aastal ei suudetud Ranaada ettepaneku wastu feifufokhta wõtta ja liffati afja otufufamifne edasi käesolewa aasta peale. Komisjon wõttis pea ühe häälel wastu felfitama resolutsiooni, mis enantufje arwates art. 10 ei nõrgenda, waid ennem kindlustab, ja mis ühes oma wäl- jendufega — täna efimefel lugemifel waf- tunufetud wastastifufje toetuslepinguga — moodustaks tulewifus rahwasteliidu nur- gafufi.

Komisjoni poolt 26 häälega 4 wastu wastufetud felfitam resolutsioon on järg- mine:

Täiskogu, fowitufes felfitama põhifirja 10. art. nimetatud kohustufste ulatufst, punk- tide juhtes, mis efitati Ranaada delegatfi- ooni poolt, wõtab wastu järgmife resolut- siooni:

On wastatud art. 10. waimule, et nõufogu, pifades oma kohufeks fowitufada sõja- lifte abinõude tarwitufele wõtmifil ühenduf- fes kallaletungimifega wõit kallaletungimife hääwõhu ehk ahwardufega, on kohustatud erifil wõtma arwesse iga riigi geograafilifst feifufokhta ja tema erififst olufif.

Jga kiffme põhifefadufes wõimud ot- fufufawad kohustufje juhtes alafufida liff- mete maa-ala ifefefidufst ja puutumatufst, misfufufel määral liige on kohustatud kind- lustama felle kohustufje täitmifst tarwitades felleks oma sõjalifst jõndufif.

Nõufogu poolt tehtafwat ettepanekul on kõige fuurem tähtfus ja ka wõetufse faolu- mifele kõigi liidu liffmete poolt fowmiga tähta bona fide oma kohustufst.

Wastastifufne toetuslewing.

Kolmanda komisjoni poolt wastastifu- fesse toetuslepingufse efimefel lugemifel toodud muundufufed ei ole, nagu ette wõis arwata, fufgi fuured.

Toetuslepingu kawa wafadufse efime fe- da, kui komisjon afub lepingu teifele (wii- mafefle) lugemifele, redigeerimife otstarbel läbi jurifstide komisjoni poolt. Senaator Sebruni ettepanekul, feda teatas lord Ro- bert Cecil, määras komisjon ühel häälel oma aruandjafst täiskogus Dr. Eduard Benefhi.

Toetuslepingu tuleb täiskogu ette arwa- tufasti tulema nädala felfpaigas. Et täiskogul kindel nõu on oma tööd lõpetada tulewafks laupäewafks, fuis on toetuslepingu wastufetumifst oodata tulewa nädala teifel poolel.

Nõufogu liffete walfimifst.

(Postiga oma erifirjafatjalt.) Oma kofufokkul 19. sept. wafis täiskogu 1. ko- misjoni 7-liffmelife alamkomisjoni nõufogu mitteafalistef liigete walfimifste määru- fifu walfatufamifeks. Alamkomisjon af- tufid kofu homme.

Et täienduf rahwasteliidu põhifirjale, mille põhjal tööteti nõufogu mitteafalistef liigete arwur 4 pealt 6 peale, on mõnede nõufogu liigete poolt alles ratifiteerimata, fannafifid mitteafalistef liigete walfimifed ka käesolewal aastal ajufifst ifeloomu.

Senifed teated efitatud kandidaatideft ei wõimalda wõel kindla ettefufufufte faamifst walfimife walfatufadefest. Poola ja wäife liit on kofufuleppinud felle ille, et nende wastawad kandidaadid — Efimuni ja Dr. Benefh — ei efime oppofitfioonifst ifsteife wastu. Kindel on Brantingif tagufufafimif- ne nõufogufse ning ilhe Rõuna-Amefrika riigi (kas Brasifilia wõit Rofatariika ehk We- nefufefela) efitaja walfimifne. Kuulduwafst fowituf Brasifilia faada afalist kofu nõufogu.

Kõiki walfimifseelife faalumifst rafkenda- b efimefes joones afjaolu, et ei ole teada, kui fuur on wabade kofufade arw. Eta.

Täiskogu ja nõufogu kofu- olefud.

Ulfife lähendufega küsimused.

Genf, 21. sept.

(Postiga oma erifirjafatjalt.) Eilfel nõufogu ja tänafel täiskogu kofufokkul

foondus hufwi Greeka-Yfaalia konfliktif ta- gajärjel tõusnud ülbistefle küsimufstele.

Pärafst efialget Samorfina küsimufe ha- arufamifst, mis felfis efimefena nõufogu kofufokku pämaforraas, kandis nõufogu efimees, bicomte Yfhi järgmife resolutsio- ni ette:

Nõufogu tegufwõimafse ja mitmefse tei- fesse rahwasteliidufse küsimufse puutu- wate rahwasteliidu lepingu artifliffe inter- preteerimife küsimufes on enda peale wõ- ranud mitmefle minuf ametifwende täfel- panu. Ma arwaan, et neid waja on lahenda- da, et tulewifus ära hoida kofit nendesfe puutufwaid wabade luffumifekufid, ning et fergendada rahwasteliidu nõufogu illesan- net. Sellepärast luban ma endale nõufogu fowitufada nende feerufifste küsimufte põhjalifst uurimifst jurifstide abiga, afufdes wõimufata felleks kofufufufude metoodide faa- lumifjele.

See ettepanek wõeti nõufogu poolt ühel häälel wastu.

Mafirjanifufde küsimufste peale waf- tates, tähendas lord Robert Cecil wõimufata pärafst nõufogu kofufokku lõpu, et tema erififst tähtfaks peab afjaolu, et nõufogu otufufas wastu wõtta ettepaneku ühel hää- lel. Afjal on kaks tähtjat külg. Nõufogu otufufas kufb ainult ilhe kofu. Nõufogu ot- fufas wufida teatuf põhifirja artifliffe tõlgitfemife küsimufst. Selleks walfitama me- toodi fufimufe jättis nõufogu lahtifeks. Lord Robert Cecil arwates on wõimalif, et nõufogu annab täiskogufle wõel enne is- tangjärgu lõpu teada tema poolt kindlaks määratud uurimifswõifid. „Kuid ifegi mõis- ta, et wõit mina felle eest wastufada,“ li- jas ta juure.

Rahwasteliidu aate wanema õhufaja kofu- olefule ilumimine.

Määrufifeks fifejufufufeks tänafele kofu- olefule, mis oli fuurefti puifendatud täht- samafefle, rahwasteliidu alufstega teatuf kü- simufste arufamifefle, oli Brantufse delegat- siooni auufifme Rõon Bourgeois ilumimine täiskogu faalfi. Toetades wanoafur faele, wõttis wana rahwasteliidu afufstel liiguta- tuf wastu delegatufde ja publifamif ilhe- meelfes waimufufatud fufidufafufufed.

Läbirääkimifes nõufogu aruande üle läi- nud aasta tegevufe kohta.

Pärafst mõnede pämaforraafolewate küsimufste fufret otufufamifst (minuf feas otufufati ilhe- meelfst ilma wafelufstef wõtta täiskogu pämaforraalt Cesti wafumufste fufimufst), af- gafid läbirääkimifes nõufogu aruande tegevufest eelmife aasta jooftul. Efimefe- na fufis fufiufimife Motta (Schweits), felle kõne oli nähtawafsti tema tagufufoidlif- fufst fufufimata täiskogu ülbife feifufokhta tõlgitufeks.

„Ma panen wastu kufumifefle, puudu- tada pönufwaid küsimufst,“ tähendas Motta omas kõnes. „Nad wafadufad Teie kofufide meeli, kuid mul on küllalt ufku nõufogufse, et fufmafufufufst fahelada, et meie nured ei ole ilhufafi ka tema mured. Kui fufnapifst tuleb, wõtab nõufogu tarwififu algatufe oma kätte ja paneb ette liidu wafefafitufst probleemide lahendamifeks, millest oleneb Euroopa ja kogu maailma pääfimine ja hea käefif.“

Nõufufades täiskogu poolt ilhel häälel wastufetud põhifirja täiendufste fufrema ratifiteerimife tarwet, ning pifades fow- wufawaks, et Saagi rahwasteliidufefle kofu- tufat mitte ainult nõuandufaid arwamifst ei awaldaks, waid teeks ka otufufed. terwitas Motta Brasifiliat, kes efimefena ja praegu ainumana fuurufifefst on ratifiteerimifst fafufatufimife määrufe fufndufifu wafefokhta kofu.

Motta tähendas, tema ei fowit kõnelda mõõdunud konfliktifst, mis lahendati felleft enam hufufufatud riikide poolt. Kõneleja arwates kufufaks täiskogu targalt, otstarbe- kohafelt ja wastufatult liidu põhifirja wai- mule, kui ta täna loobufst fegamafst afjaofse, mis lõpufifult lahenenud. Motta arwadas rahufduft, et nõufogu on ilhe häälel otuf- tanud afuda kompendifst küsimufe ülbifefle uurimifefle.

Riigi efitajana, mis on kaffifiline war- jamifdufufte toefamifst, puudufat Motta walfitufse wastufufse küsimufst nende maa- alal korda faadufud poliitufstef fufitegufde eest, ja läheb ille rahwasteliidu praegufe feifuforra ülbifefle fufitufefle.

Kui töötati walfja rahwasteliidu leping, polnud fellefifl ammu felleft, fufdas liidu tegevufst tegelifult fufuneb. Sellest ajafst peale on liidu tegufafed kofufimud nii mä- nefst otufufetufst ilufufufufst, kui on ilh-

Trükitööliste streik Tartus alganud.

(Traabiteel Tartust.)

Läbirääkimifes trükitööliste ja ette- wõtjate wahel lõppefid eila tagajärjef. Kuna ettevõtjad nõus polnud trükitööliste palkafid 15 protf. wõrra tõstma, kuulufafid waimafes streigi walfja, mis eila kell 10 hommiful algas. Töö felfab järgmifstes trükitufadefes: „Postimees“, „Warraf“, „Müüa“, Mathiefen ja Roht ning Ylfonafst raamatufufimife töökofas.

Nagu kuulme, olla ettevõtjad eila kofit streikufad töölifed lahti laftnud ja uute töö- lifte wõtmifefle afunud.

Uued tempelmargid walfja- andmifel.

Riigikafsa kawatfjed lähemal ajal uufi tempelmartifid müügile kasta, neid mal- mifstades fefamufda, fufdas jenifte tempel- martifde tagawarad lõpetwad. Mgujes ka- wafefi martifde ilufufamifeks linnade waf- pifid tarwitada, fufid müüd, fus riigufwapp riigifogu poolt wastufetumifel on ning felf- lefufane fefadufefnõu riigifogufle efitufud, kawatfetakse martifde fawad ümber töötada ja neid riigufwafiga ilufstada. Minufst ilhe- margalifed, mis juba lähemal ajal müügile ilmuufad, fannafwad Wõru linna wappi (fufufse).

Uued tempelmargid tulewad jenifstef wõ- hemad, umbes poftmartifde fuurufes ja per- fefeferituf. Uhemargalifste ilumufst on ju- ba lähemal ajal oodata, felft et wanad ilhe- margalifste tempelmartifde tagawarad lõpu- korral on.

Raudtee-teenijate kofufefifu- de fuurendamine.

Tulewal aastal kawatfjed riigi raudtee- walfitufus raudtee teenufjate kofufefufid nit- mefimme ametififu wõrra fuu-enda-da, kuna ka ette on näha liffumife fuurenemifst raud- teedel 7 protfendi wõrra.

Ametifufude kofufefufde fuurendamifst põhjendatakse ofalt ka fellega, et fufpimine käesolewa aasta peale liiga fuur ja teraw ol- nud, mis müüd ofalt tööd kufufst.

Wedu raudteedel järjekind- lalt kafwamas.

Käesolewal aastal on wedu meie raud- teedel tublifst fuurenenud, ifegi fuuremaks kafwamud, kui fee raudteewalfitufje eelar- mes ette oli nähtud. Meie faubawagunite koormatus on tõusnud kuni 54 protfendini ülbafnde jõufst; mujal riikides, kus fauba- wagunite tagawarad fuuremad, on fee protfent palju walfsem, Soomes näit. 30.

Samufst on määgata wigaft wagunite wafhenemifst. Nende protfent faubawagu- nite ülbarmufst oli läinud aastal 4,4, kuna Wenemaal rahu ajal wigaft wagunite normaal protfendifst 5 loeti.

Läbirääkimifes Narwa kofe kafufamife afjus.

Moffua, 25. sept. (EML.)

„Ef. Efifin“ teatab A. Piipi läbirääki- mifstef Petrograbi majandufuforgaanifdega Narwa kofe kafufamife afjus. Kawafefaw jaam lähels maffma 10 miljoni fufdrufila, felleft maffaks Wene poolle.

lafi fannitunud oma fufafwat ufku liidu fife. Jga aastaga on liit iffa paremini ennafst fufufnud afwafadada, ja erifil hufga- walf tänamu, fufblife jõuna.

Motta järele kõneles London (Sol- landi) awaldades loofufst, et nõufogu tea- tab rahwasteliidu liigefefle uurimifste taga- järgefest.

Bicomte Yfhi awaldas arufamifst, et uurimifst wõidaks ufafadada Saagi afalife rahwasteliidufefle kofufufaja kätte.

Ka järgnefad kõnelejad Dr. Nanfen ja Bahle (Daani) ei afunud nõufogu otufje wastu erifefufufafefle.

Skandinawia ja Balti riikide kofu- töö wõimufufst.

Roffumufstes wõib konfufateerida täis- kogu ülbifst rahufolefufst feerufife probleemi lahenumifswõifiga. Efht küll läbirääkimifst homme jafkafafse, fowwad nad liidu kompe- tentfist küsimufse wafewalt palju mut. Afja fuure põhimõttelife tähtfufe pärafst on hufi- taw fahendaba, et Skandinawia poolt on kuulduwafst afufufud fomme kofufufd loomi- feks Balti riikifdega nendes ülbifstes kü- mufstes. (EML.)

Wäljamaalt.

Kõrgemad sõjakadeemilised kursused Nõukogude-Wenes.

Kõrgemate punaväe juhtide sõjaliste ja majanduspoliitiliste teadmiste täiendamiseks, informeerimiseks sõjatehnika arengumise üle nõukogude Wenes ja väliskriitides, vastastahvututimiseks ja ühistele sõjaliste waadete väljatöötamiseks moodustati Moskvas novembrikuul 1921. a. punaväe staabi juures kõrgemate väejuhtide sõjakadeemilised kursused, lihendatud venekeelse nimetusega — „Waf“.

Katsetajatel on „Waf“ tegemist niivõrd korraldada, et kõik kõrgemad väejuhid saaks tema õpetustest läbi teha ja iga 5 aasta tagant uuesti kursustele ilmuda oma teadmiste värskendamiseks ja täiendamiseks.

Õppeaeg on kursustel 8—9 kuud.

Enamiste ajakirjanduse poolt on suuremat tähelepanu pöördus „Waf“ tegevusele; ajakirjanduses nimetatatakse teda „müüdisaja sõjatehnika sepikojaks“, sest seal võetakse läbi uuesti sõjatehnika saadavust, taktika, strateegia, vägede varustetehnika ja muud sõjaasjanduse küsimusi.

„Waf“ tegevus sünnib otsekohele punaväe ülemjuhataja Kamenevi (endine kindralstaabi polkovnik) juhatusel; „Waf“ õpetegevuse erialade juhatajaks on nõukogude tähtsamad sõjateaduslikud jõud, nii näiteks: taktika lektoriks on Werhowski, juurtükiväe — Smolowski, lennuasjanduse — Zaitš ja sõjaajakirjanik Saitonšikovski (üks esimestest endistest Wene sõjakadeemilistest, kes nõukogude valituse teenistusse astus).

Dige suur tähelepanu on kursustel pöördus lennuasjanduse uurimisele; kursustel minna läbi õhulaevastiku müüdisaja taktika kursused.

„Waf“ tegevust tahetakse eesoleval aastal märksa laiendada; ühenduses sellega on kavatsatud kursustel moodustada mitmed uued eriliste väelike fakulteedid,

nagu: õhulaevastik, juurtükiväe, soomusvägede ja inseneriväe; peale selle kavatsatakse „Waf“ juures avada eriline fakultet sõjariistade teadmiste täiendamiseks.

Peale õpetegevuse fakulteedide on kursustel korraldatud kuulajate iseseisvate õpetegevuse, mille tegevust ühendab ja juhatas sõjateaduslik jels kursuste juures. See sõjateaduslik jels on üks osakond kelle sõjateaduslikust jelsist sõjakadeemia juures.

Kursustel korraldatakse süstemaatilisi loenguid tähtsamate nõukogude sõjaasjatundjate poolt, käesoleva aja punaväe korraldamise illesannetest.

Kõik tähtsamad punaväe reorganiseerimise küsimused pidiwat elavat vastutaja leidma kursustel ja sõjateaduslikus jelsis. Nii näiteks olawat läbiarutatud nimetatud sõjateaduslikkude asutustes järgmised punaväe reorganiseerimise küsimused: punaväe ülemjuhataja Kamenevi algatusel „masiniseeritud“ jalaväe kompanii loomise idee gruppide taktika alusel ja miitika (territoriaal) diiviside moodustamine nõukogude Wenes, „Masiniseeritud“ kompaniide juhtes töötati kursustel erilise praktiline juhtkiri välja tähendatud kompaniide kottikiteks väljasetamiseks.

„Waf“ püüab mitmesuguste abinõudega pida elavat ühendust punaväe osadega, et hästi informeeritud olla punaväe osade huvidest ja tarmetest.

Kursustel on suuremat tähelepanu pöördus ka kõrgemate väejuhtide poliitilisele ettevalmistamisele. „Waf“ kuulajate seas funktsioneerib kommunistiline rafukene — „Komjassheika“, mis ühendust peab kommunistilise erakonna ja nõukogude organisatsioonidega; „Waf“ kommunistlik rafukene teostab kommunistilist tihutustööd kursuste kuulajate seas ja võtab peale selle tegelikult osa üldisest riiklisest kommunistilisest tihutustegevusest.

Kursuste õpetegevus on sihtitud üldse selleks, et kõrgemate väejuhtide ettevalmistada proletariit väejuhti, väejuhtpedagoogi ja poliitilist juhti, kes tegelikult oleks teotud punaväelaste masinaga.

„Waf“ võtab otsekohele sõjaajakirja „Voennõi Vestnik“ väljandamisest ja peale selle avaldab oma sõjateaduslikke töid sõjaajakirjas „Voina i revolutsija“.

Väinud aastal 1. augustil lõpetasid need kursused umbes 90 kõrgemat väejuhti brigaadi, diivisi, korpusse ja armee ülemat.

Käesoleval aastal 21. juulil lõpetasid kursused 100 kõrgemat väejuhti, 75% olid kommunistid.

Sõrmusegadus oli siin vast veel suurem, kuid õnnelikult juhuve tõttu oli sõrmuse arv võrdlemisi väike. Keegi sõrmusestlane jutustab sealjalt siinmiste järgmist:

„Tormasime parki, kuhu tuhanded juba enne olid end päästnud. Park oli püütud ümberringi põlevatest majadest.“

Tuhanded hooned langevad kofu — siis tuli liidmus, mis päästis. Kanalisatsioonid teetorud lõhesid ja peagi oli park veega täidetud, mis rünnu tõusis. See asjaolu päästis.

Seisime tundisid wees. Igaks tegi omale riideräbalatest „padja“, et nägu ja käsi tõrvetavast kuumuse eest kaitsta. Lõjel päästeti meid ära.“

Jääranis traagiline oli juhtumine ühe mehega, kes nägema pidi, kui tema naine elavalt ära põles, ilma et aidata oleda saanud.

Keegi teine sõrmusestlane kirjutas selle ille:

„Armurikas väljamaalaste hulk otis oma naist. „Grand Hotel“ oli ilmine minni jooksul hales.“

Kõik tormasid mere poole, et kuumuse eest pääseda. Tuhanded olid kaelanid wees, viiudes end põleva linna kuumuse eest kaitsta, teised lamatsid kaldal, mõned päästsid end paatidesse.

Korraga kuulsiime kedagi välju häälega hüüdnat: „Kafun k i m m e t u h a t j e n i sellele, kes minu naist päästab“. Seal juures näitas meelheitel mees ühe naist peale, kelle pea punavärnast nähtavale ulatas.

Ta oli punahalgude vähele finni jäänud ja ei saanud end liigutada. Oli võimata temale appi minna. Tuli läheneb kähsti kiltjast suure kiirusega.

Peagi seisis puurist tules ja õnnetu naine põles meie ilmi ees ära. Meie kuul-

Nishni-Novgorodi laada lõpp.

„Prawda“ teatel lõppes 15. septembril Nishni-Novgorodi laad.

Laada ärtlised tagajärjed olawat järgmised: laadale oli weetud üldse kuni 3.866.726 punda kaup; laadale toodud kaubast weeli Wenemaale laiali — 1.368.169 punda; kaup müüdi laadal enam kui 400 miljoni kuldrubla eest.

Laada toimikonna esimehe Malõševit seletuse järele olawat Nishni-Novgorodi laadal suur majanduspoliitiline tähtsus olnud läbikõlmise loomise juhtes idamaadega. Tulevikus tahetakse suuremal määral meelitada laadale mitte ainult Persia ja Tiirgi kaupmehi, vaid ka Mongoolia ja Hiina kaupmehi.

Nishni-Novgorodi laadal olawat käinud ka Jaapani ärimeste grupp eesmärgiga, et laada kaudu end tutvustada Wenemaa kaubanduslike oludega.

Majade väljarentimine Wene linnades.

„Krašnaja Gafeta“ 19. skp. kirjutab, et kuna majade rendile võtmine, mis weidi suuremat remonti nõuavad, juugi ei edene, olla valitsuse poolt mis eeldu välja töötatud, mis rentnikkudele suuremat eesõigust annab. Ilue eeldu järele antakse majasid rendile kuni 12 aasta peale. Rendi hind on suunajas 1/10 ja krovimajas 1/20 maja hinnast aastast 1914. a. hindamise järele. 70—90 % maja ruumest läheb täielikult rentniku kasutusse, mida ta waba iluiga välja võib üürida. Ülejäänud 30 kuni 10 % ruumest jäävad linnavalitsuse kasutusse, kes aga nende ruumide tarvitamise eest on kohustatud rentnikule üüri maksma. Majade pealt, mis suuremat remonti nõuavad, ei võta riik rentnikult mingit maksu esimehe 5 aasta jooksul.

(E.M.)

Ülewenemaaline autowõidusõit.

16. septembril algas Moskvas esimene peale revolutsiooni ülewenemaaline autowõidusõit. Võidusõidu teekond on järgmine: Moskva — Ameri — Novgorod — Petrograd — Smolensk — Moskva. Tee ulatus — 1.600 wersta.

Wõidusõidust võtavad osa: 24 Wene ja 37 väljamaa äride autowõidurid. Wene autowõidurid seas võtavad võidusõidust muu seas osa: esimene Wene autowõidur, mis 1910. aastal Wene-Balti tehases valmistatud, ja 3 autowõidurid, mis valmistatud nõukogude joonistusele tööstuse poolt.

Wõidusõidust võtavad osa ka mitmed

time ja appihüüdeid kuni viimase filmapiiguni.

Sama mees jutustab, kuidas ta oma naist kaua aegse wõwarikka otimise järele illesleidis:

„Sõrmusehad ja jurijad olid igalpool. Kohtasid ühte tuttawat, kes ütles, ta olewat minu naist pargis (Jokohama) näinud.“

Nuttasid parki. Sami teada, et keegi inglase olla 40 väljamaalast paadiga aurulaevale „Empress of Russia“ päästunud. Nuttasid laevale, kuid nende 40 seas ei leidnud oma naist.

Nägin ühte keist vaati laewa poole jõudvat, kuid kellelegi paadisohtijale ei võinud ma oma naist aratunda. Seal astus keegi pikkamööda minu poole — see oli tema, kuid niivõrd tõlmu ja poriga kaetud, filmad kuumusest paistetunud, et teda tunda ei võinud.“

Jokohama iimbruses on paljud inimesed palawuse eest kaitset otisides eeskombel põletava oli tiifideesse jätunud, kus nad nautidugi hirmsat furma leidsid.

On tähelepanemistväärt, kuidas siinmused mõnede laste peale mõjusid. Keegi inglase jutustab, eifeks olnud tema lapjed furmani hirmunud; kui aga maa-alu-jed tõusid ka teisel päeval kordusid, pööranud lapjed selle peale wähe tähelepanu ja jatkanud oma mängusid. Omapärase luu juhtus Jokohamas. Maa-aluse tõuke mõjul langes üks kingas alla, enesega maja kaafistikudes; viimane langes kofu alles siis, kui magi umbes 100 jalga allapoole waju-nud oli; elatunud jõudsid end päästa.

Sõrmuse lüüelamiste tõttu on paljud hullumeelseteks jäänud.

Eriti põrutawat mõju avaldasid nähtused, kus lapjed wõi teised lähedased inimesed omaste filma oli hukkunud, ilma et keegi aidata oleda saanud.

Ainukene

inglismaitseline odaw piibutubak Eestis on A.-S. „ASTORIA“

„LOOTS“

1/4 naela 60 mrk.

nõukogude sõjaautob.

Wõidusõidu peahuvits olawat Wene majinate tegevuse võrdlus väljamaa omadega Wene teede oludes.

18. septembril algasid Moskvas mõnede kiltkettide võidusõidud. — n.

Shupallide karikawõistlus.

Mitu lendurid võistluses furma saanud.

Brüsselilt teatatakse: Seitseistkümmend mitmesugusest rahmusest shupalli lendasid eila shupoolikul Brüsselilt välja, et osa võtta Gordon-Benneti karikawõistlusest. Jlm oli tormiline. Hispaania shupall kulus Mechelni (Malines) ligikal maha. Lendur jäi furma, maaleja pigistada. Schweitji shupall läks põlema ja kulus maha Moskva ligikal (Antwerpeni maafonnas). Mõlemad lendurid põlesid jurnuts.

Tööliste seisukord Wenes.

„Prawda“ teatel on Donbassis tööliste pakt hilise kätteajamise tagajärjel langenud kuni 11 kaubarubla kuni eht 60 protsenti nominaalsest. Warustamine leiwaga on raske, puudub raha. Kooperatiivid on võimetud töölistele laenu andma.

„Torg.-Prom. Gafeta“ teatel on töötöliste üldarv 1. juunist kuni 1. septembrini suurenenud 60 protsenti võrra.

Kvalifitseeritud töötöliste arv on protsentiliselt kasvanud. Übiandmise võimalused on väikesed.

Asbesti väljaveedu Wene-maalt.

Uraali tööstusest on Sakamaale laadatud 183 tuhat punda asbesti. Kägemal ajal laadetakse veel 24.000 punda! Nagu „Torg.-Prom. Gafeta“ kirjutab, maksavad Saksa pangad laadimise juures kuni 60% müügihinnast ette välja. R.—r.

Igale suitsetajale olgu teada, et Eestis kõige paremad paberossid on „Eva“ ja „Salon“ Nõudke igalpool. O.-U. „Tubak“.

Ülilastjad Jaapani maavärimiseid.

Pikkamööda jõuavad Kaugest-Paist teated kohale nendelt eurooplastelt, kes hirmu- ja maavärimise 1. septembril läbielavad. Nende jutustused annavad tõeliku ülevaate õnnetuse suuruse üle, mitte kindlate arvude peale tugedes, vaid üllilastjate kühvlastades ja üllilaste üllilaste läbielamist kühvlastades. Witmased ongi, mis isearanis mõju avaldavad.

Palju õnneid lugusid jutustatakse siinmiste, mis Tokio sõjaminstreeriumi platil juhtunud.

Tuhanded hirmusegaduse jattunud inimesed otisid pääsmist suurel lagedal platil. Silisil pealelõunat — maavärimine algas kell 12 päeval — tõusis marutund, mis ümberlingi põlevatelt majadelt tõrvetatavad leegid platil kofu jurnutud rahvahulgale peale heitis.

Ruumus oli nii suur, et paljudel juuksed ära tõrvetasid. Rahvamass tormas hirmu- ja segaduses edasi, kusjuures paljud furma said.

Keegi jutustab järgmist: „Ma olin platilt õnnelikult välja pääsenud, kui äge kumehoog mind kühugile hooi paiskas.“

Seisfin maha ja katsin oma pea kaafasolema padjaga. Igalt poolt kuulsiid furijate ja haavatute hoiged. Sõrmus tulemeri löi meie üle kofu, kuna põlevaid puutükke ja tulist rauda wihmana alla sadas. Tuhanded põlesid elavalt ära. Mis edasi juhtus, ei tea, maletan ainult, et järgmisel hommikul jõdurid mind ühes paljude teistega arapäästsid. Ruum, kus lamasin, oli poolpõlenud jurnusehadega täidetud.

Meidi õnnelikumalt, arenelid üldmused Jokohama pargis.

„Frankf. Reitung.“

enam kui korralik on. Võrdlemisi odalu hind
— 800 märka, peats mõimalmanna, et see raa-
mat igasjse perefondis lausa ilustuks enesele
teeb leiats. D. X.

Siferi igist.

Parjumaalt.

Sooparandusöö Selit.

Seli kogukonnas ajutati hiljuti kahe kila vaheline sooparandus, et heinamaid luivatada. Juba enne ilmasõda tehti siin loodimise j. m. eeltöödega algust, kuid sõja peale tulekul ei suudetud kraavifaamamise töid ette võtta. Nüüd on sooparanduselt si korraldusel uued loodimistööd ette võetud, niisamuti on ka peakraavi faamamist alustatud. —lb.

Koolimaja tüli Hagubi ja Seli kogukondade vahel.

Kapla walla uue koolivõrgu kawa järgi ühendati Hagubi ja Seli kogukonnad ühe 4-klassilise algkooli piirkonda. Väinub siigisel algas Seli koolimajas õpetöö, mis ühendatud kogukondade tsentrumiks. Märtsi viidi aga kool koolivanema korraldusel Hagubi üle ning endine kooliõpetajagi registreeriti maakonnavalitsuse poolt kohalike koolivanema pealekõnitsel lahti. Et Hagubi aga Seli piirkonnast üle 10 kilom. kaugel, keelbusid paljud lastevanemad enesest lapsed Hagubi viimast, ning koolimaja asutaja küsimus läts wallanõukogusse otustamiseks, kus see otustamata jäi.

Nüüd on jällegi koolimaja küsimus päewakorrale kerkinud, kuna koolitöö lähemal ajal algama peab. Wahapeal on koolivanem uue koolimaja kohta wälja otsinud Hagubi mõistama peale, misjulgune koht, kui mitte tsentrumis, siis iftagi rahuldawam on kui Hagubi senine koolimaja, millega ka Seli kogukonna lastevanemad leppisid. Et asja kohta selgemat pilti saada käisid lastevanemad ehitajad maakonnawalitsuses, kui ka maakorralduse peawalitsuses, kus selgus, et nimetatud koht wälja planeeritud on, ning koolimajale kohta planeerimine praegu juba mõimata.

Uue koolivanema ametisse astumise tagajärjel mõib loota, et küsimus otsustatakse lahendatakse. Arwatamasti algab õpetöö 1. o. siigisel Seli koolimajas, millega ka maakonnawalitsus põhimõtetel nõus on. —lb.

Kapla wallanõukogu walimised

On 4. ja 5. novembril j. a. Sellekohajeb eeltööd on juba alanud. —lb.

Kapla walla asjaajamist

on juba kahele korrale maakonnawalitsuse poolt käinud rewideerimas, kuid kummalgi korral pole suudetud tööd lõpuni wiia. Eriti on walla kassa weel rewideerimata, kuna mõlemil korral wallawanem ilmumata jäi. —lb.

Koolimaja parandustööd Kodilas.

Kodila koolimaja parandustööd, mis juuba 1. a. hädaravilised olid, mis aga wallawanema poolt wastawa korralduse mitte tegemise pärast ära jäid, on nüüd alanud. —lb.

Pärnumaalt.

Wald ei soowi postiagentuuri.

Posti peawalitsus kawatseb Laskuranna waldas postiagentuuri awada, milleks järelepärimisega wallawalitsuse poole pööras, wallawalitsuse soowi kuulbasaamiseks. Nii oli 18. septembril wallanõukogus harutisel, kus ruumide kitsikust kui ka teisi põhjust arwesse wõttes asi eitarwalt otustati.

Ei leita mõimalust koolikohustust laiendada 8-aastaste laste peale.

Laskuranna wallanõukogu otustas maakonna kooliwalitsuse ettekirjutuse põhjal koolisunduse laiendamise kohta 8 a. laste peale wiletsaid ruumilolusid eriti silmaspidades tähendub küsimuse eitarwalt.

Maakonnawõrgu walimised.

Pärnu maakonnawõrgu walimis - ko. mittee eelolewateks walimisteks on 14. sept. j. a. oma tegevusele ajunud Pärnus, S. S. S. wäl. 16. — maak. walit. ruumides, awatud igal äripäewal kella 10 hom. kuni kella 2 p. l.

Uhtlasi juhib maakonna komitee kodanikkude tähelepanu selle peale, et kandidatide nimekirjade wastuõtmimine on maakonna komitees 7. ja 8. novembril j. a. kella 10 hom. kuni kella 2 p. l. ja et uue maakonnawõrgu liikmete arw on maakonnawõrgu poolt 15 peale kindlaks määratud.

Pärnus peetawad laadad.

Maakonnawalitsuse poolt on Pärnus peetawate laadade päewad järgmiselt kindlaks määratud: 1) Kiiu laad — weebuarifnu esimesel kefnädalal ja neljapäewal; 2) Sürri laad — maifnu esimesel kefnädalal ja neljapäewal; 3) Saa ni laad — juulifnu esimesel kefnädalal ja neljapäewal; 4) aasta-laad — 2.—22. augustini; 5) Mithli laad — oktoobrifnu esimesel kefnädalal ja neljapäewal ja 6) Sõulu laad — detsembrifnu kolmanda nädala kefnädalal ja neljapäewal. Sp.

Lartumaalt.

Maaparandusest Mätsa walis.

Suutina jõgi jookseb keft Mätsa waldas oma puhastamata oleku tõttu sünnitab ümbruskonna põllupidajatele suurt kahju.

Hiljuti efines Mätsa wallanõukogu ees P. Kirsimägi palwega, et jõe läbi tekkim kahju saaks wee loodimise ja kraawide faamamise läbi wähenatud.

Nõukogu ühel häälele otustas palwega pöörata Lartu maakonnawalitsuse laudu põllutööministeeriumi poole, et Suutina jõgi saaks oma algusest kuni Wana-Kastre weefini riigi kulus põllutööministeeriumi korraldusel ära looditud ja selle järele peakraawid ja kaanalid jisse faewatud, nii et põhjatuwe ära jookseks, mille läbi ümberkaufetel maasamantikudel mõimalus awaneks omal jõul abikraawe faewata.

Töö tuleks juba 1924. a. läbi wiia. —t—

Britsu-Otepää waheline kinitec osa

on nüüd lõpulikkult walimis ja läbikäiguts awatud. Otepäsel on ka teele ehitataw betoon-sild, mille ehitust wihmased ilmad takistawad.

Tee madalamad kohad on üles täidetud, kuna tõrgemad maha wõetud. Sillutatud on tee suurtest kloom-kividest, millede all on 20 cm. paksuselt liinua.

Uldiselt on tee täiesti wastupidawalt ehitatud ja ei ole wiist karta, et teda miipea tuleb parandada. Pärast silla ehituse lõpu lewimist awatakse tee ka omnibuside jaoks, kellede ees ei ole ka tee pärast kartust, sest sillutatud teed lõhuvad omnibusid wahem kui wanfrid. —t—

Seinatöö ei lõpe.

Peipsiäärjel heinamaadel töid weel jagedasti heinafaadusid näha. Seina on ka weel ühes kui teises kohas niimata ja looma moas. Takistajateks olid mõrdlemisi hahwad ilmad ja ühtlasi ka ruffikilud, kui ilmad wähegi tahedad olid.

Wiimastel päewadel on ilmade seisu tõrd tuntawalt paranenud, kuid takistajaks on suur weft, mis heinamaad üle ujutas. —t—

Pühajärwe rahwaraamatukogu

pühitjes 23. septembril oma 10. aastapäewa. Kell 12 oli kohaliku koolimaja ruumides aktus, millele järgnes pidusöök ja õhtul kell 8 tants. Pidustusel wõttis osa wähe-mal arwul inimesi, kui loodeti. —i—

Postiagentuuri awamise küsimus Raadi wallas.

Kuna Raadi wald koguni Lartu linna ligidalt asub ja walla elanikud igapäew Lartust ajalehed ning kirjad kätte saawad, liikkas wallanõukogu posti-telefoni-telegraafi peawalitsuse ettepaneku, kohalikes wallamajas postiagentuuri awada, tagasi. Tagasi liikati ka postikastide uuesseadumise ettepanek. —t—

Raadi wallanõukogu

otustas 1923./24. õpeaasta selle walla koolides käiwate iga mõõra walla kooliõpilase pealt 1000 mk. õpeaasta eest walla majandusliikude kulusde katmiseks maksu wõtta. Maksuditajaks õpeaasta esimesel pooltel on 1. okt. ja 2. pooltel — 2. jaan.

Maks nõutakse kooliõpilase elukohale wastawa wallawalitsuse käest jisse. —t—

Normiwlja waheraha maksmise wabastamise küsimus Sootaga wallas.

Sootaga wallanõukogule on paljud talupidajad, kelle normiwlja weel andmata, walwed jisse annud neid normiwlja waher-

raha maksmisest wabastada. Nõukogu pani esitatud aplwetest 8 talupidajat maakonnawalitsusele wabastamiseks ette. —t—

Rõngu postkontori toetamine.

Rõngu wallanõukogu arutas hiljuti Rõngu postkontori edaspidist toetusküsimust korteri ja küttega.

Et walla aineline seisuford ebaspidi ei luba täit kohtust anda, mispärast otustati — Rõngu postkontori toetamist weel üks aasta jattata, kuna teised majandusliised tulud tuleks riigil kanda. —t—

Postikorraldus Raarepere wallas.

Raarepere wallanõukogu leidis tarwileku olewat, et postikorralduse alal saaks wallas umbes 6 postikasti uuesseadud. —t—

Koolilõud Raarepere wallas.

Kuna Raarepere 6-kl. algkooli ruumid rohke õpilaste arwu tõttu kitsaks on jäänud, otustas wallanõukogu Kaskimurme endist kooli ajutiselt kaima panna ja selleks maakonnawalitsuselt luba paluda.

Awatava koolimaja remondiks ja kaimapanemiseks palutakse maakonnawalitsuselt toetust. —t—

Postikorraldus halb.

Wlja wald on üks suurematest kogu Lartu maakonnas, mille tõttu siin üht kui teist korraldust raske on läbi wiia. Nii on raske ka mõnel osal wallal posti kätte saada. Nii asub „Waste“ külla Wlja postkontorist ligi 7 wersta eemal, mis on kõige lähem postihamise koht. Sellepärast on ajalehtede lugemine siin senini kaunis wähe olnud. Oles soowitam, et külla ühikelt hakkaks posti külla wedama, mille tagajärjel ka ajalehtede lugemine suureneks. —r—

Petserimaalt.

Tuletõrjujate juubel.

23. sept. pühitjes Petseri tuletõrjujate jelt 35-aastast juubelpäewa. Kutsutud olid kllalisteks Walga, Wõru ja Antsla tuletõrjujate jeltid.

Peale jumalateenistuse jagati jelti liikmetele kiitusekirjad wälja, siis mindi läbi linna muusikatoori saatel linna aeda einet wõtma. —m.

Preestri lahkumine.

23. sept. pidas preester Timofei Roi Werksa kirikus wiimast jumalateenistust, jelt ta läheb ära Walga maakonda Läänemetsa kiriku peale preestriks. Preester T. Roi lahkumine Setumaalt on suur kaotus Setumaale ja rahwale.

Preester T. Roi oli täiesti eestimeelne preester, kes wäijmatalt wõitles Eesti huwide eest Setumaal, kus Wene mõju weel suur. Ora Roi oli agar jeltskonna-tegelane. Tema ettewõttel ajutati Werksasse hariduse jelt ja aitas alati pidusid korraldada. Laenu- ja hoiuühijuse asutamise jelt wõttis ta osa ja oli kilt aega karskuse jelttoimkonna poolt karskuse instruktorki Setumaal.

T. Roi tegi suure armastusega setude seas tööd, kuid wiletsad palgaolud sunnidsid teda oma armastatud tööpõllult lahkuma. Wiimase kuue kuue eest ei jaanud ta sugugi palta. Setud on harjunud, et preester käib majasid mõõda palta korjamas, kuid haritud Eesti preester ei tihla fantimas kaita ja nii pühidis ta ainult jelttega läbi-ajada, mis annetena talle koju kätte toodi. Kuid see osa palta oli liiga wähe elamiseks ja preester pidi koha pealt lahkuma. —m—

Pidusõhtu.

23. sept. käis Antsla jelt Petseris pidu toime panemas. Gesta was olid laulud, lõne ja näitemäng. Puhast jeltulest oli wabadusjõhkas langenute sõdurite ausamba jaoks määratud.

Õjandimine pidust oli kaunis elaw, kuid ettefanded olid nõrgawõitu. R.

Wõrumaalt.

Ruffiorasch

on Wõlwa ümbruskonnas kaunis ilusad. Nähtawasti pole weel põldtigu ega traat-uis oma häwitustööle ajunud. Paljud põldumehed, kellel maad wähe, weamad weel linapõllule jonnitust, et sinna ruffit peale kilitada. Et jarnane küllw iseenest mõista hilijeks jääb, on arusaadaw, kuid troostitakse end jelttega, et hilise ruffisti mõnel aastal weel paremat saaki wõiwat loota.

Lartu teated.

Suuremat kõnekoosolekut „Wanemuises“

katkates selle kuu lõpul „Wabadusjõhkas lan-gemud kangelaste Lartumaa mälestamis-komitee“ oma ülesannete jeltitamisjeks ära pidada. Kõneleba on lubanud S. Lõnison. Koosolekul on waatamisteks prof. Adam-son'i poolt walmitatud mälestusjamba mudel wäljapandud. ka —

Wormimütsid sunduslikuks

tummistas Lartu efimene kommersis-güm-naasiumi kooliõpetajate nõukogu. Sga õpi-lane peab wormimütsi (wõrwid alg ulesse: roheline, walge, sinine) kanda, jelt jelttega ei wõi ta enesele halba ulespidamist luba-da ja ühtlasi mõimaldab wormimüts õpi-laste kontroleerimist alwalitfudel kohtadel, ning hoiab efiartparimised ära. ka —

Raamatute näitus

awati esmaspäewal, 24. sept., kunstikool „Pallas'e“ ruumes Kariõda uul. 2, S. O. Strügeri raamatukaupluse poolt. Näitus festab kuni 30. sept. Näitusel on kilt teaduse wõlad efitatud. Raamatud on eesti-, jeltja- ja wenekeelsed. Raamatute müüki näitusel ei ole, küll wõdetakse aga tellimisi wõtta. Näitus on awatud igapäew kella 8 homm. — kella 5 pl. Sisfeminef on ma-fjutu. Peale eelpool nimetatut on weel „Sõ-nawara“ juures Rialal uul. alaline raama-tur-näitus. ka —

Bibliograafia ajutuse juhataja lahkub.

Ragu kuuleme, lahkuwat senine biblio-graafia ajutuse juhataja hra Muide omalt kohalt.

Hra Muide oli ühtlasi ka E. R. muuseu-mi arhiw-raamatukogu juhatajaks, mille tõttu ka oma töõga liig koormatud on, nii et bibliograafia ajutuse juhatamine temale üle jõu käib.

Tõuseb raske küsimus, kust leida uut ajutuse juhatajat. Gests meil igatahes eriteadlast ei ole. —t—

Haapjalu teated.

Dr. R. A. Hermann mälestamine Haap-jalus.

Läänemaa kooliõpetajate seminaari õpi-lased korraldasid pühapäewal, 23. sept. R. A. Hermann mälestamiseks biduliku koos-miibimise. Ranti ette Hermann paremaid hefitöid. Ro.—

kui warajast. Numsifonnitööd on tänawu ruffile siinpool palju tarwitatud. —ter.

Nähri ühismeierei

ruumide remonteerimisega jõuti lõpule. Ka meier on palgatud, nii et meierei juba siigis-päewil töötama saab hakata. Minu-kefeks päewamureks on algawal meieril pii-masajamine, milleks isearanis siigijene aeg, aeg, mil lehmad wähe piima annawad, takistust toob. Kuna paljudes taludes koorelahuta-jad töötawad, siis wabanewad need kilt arwatamasti ühismeierei tööle hakkamisel. Kaebatakse, et onta wõimistatud wõi ei leia kofasti turgu ning alati on olnud junnitub teda madala hinnaga ära müüma. —ter.

Autoomnibus Wõlwa.

Kohalikud elanikud R. ja R. on telli-nud Wõlwa autoomnibusit, et seda rafen-dada mitmejulguseks otstarbeks. Arwata-wasti jeltatakse ka kindel ühendus Wõruga buis olemas, siis ei kaha ka Wõlwa Rana-jisse. Kuna Kanapäl jumba oma omni-pääst kaha jääda. —ter.

Wõlwa ajutatafse postijaam.

Wõlwa kirikunõija planeerimiskawas on ettenähtud ka postijaama asutamine Wõlwa. Postijaamapidaja kohustuseks oleks ka ot-jefohene postiwahetamine Wõlwa ning Wõ-ru postkontorile wahel, kuna nüüd wallad järjekorras peawad posti wedama. Et jarnane postimees-ko rd põllumeestele kiltalt kilitam, siis oodatakse healmeelel Wõlwa postijaama tegevuse algust. Ka reijijatele wõiks postijaama awamine palju fergitust tuua. —ter.

Walgamaalt.

Restu-Antsla ühispiimatalituse

piimatoojate arw on suurenemas. Põhjust jeltelks annab mõistina tõus, mis mõimai-dab ühijusele paremat hinda piimast maks-ta. —

D m a l i t s.

Tartu linnavalitkogu korraldusline koosolek

peeti esmaspäeval, 24. sept.

Valitkogu saali sisseastudes ei tunne nagu endiseid ruumid ära. Kõik on muutunud. Ruumid puhasstatud, illeerune mööbel välja viidud, valgustus korraldum ja — oh imet — Peetri ning Katariina pildid seinalt kadunud. Need pildid oli juba ajakirjanduses põlunud ja loovitud muuseumi paigutada. Nüüd on see siinimud.

Koosoleku aavad

valitkogu esimees P. Võlb. Selle järele kinnitatakse eelmise koosoleku protokoll, mille ettekanne ligi tund aega võtab, ning käesoleva koosoleku päevakord.

Eliseiswate walimiste asjus

määrab valitkogu linnawalimiste walimiste tähtaajaks 1. ja 2. det., j. o. laupäeva ja pühapäeva peale. Walimiste ajast ja kohast kuulutatuse üldiseks teadmiseks teadaannete läbi, mis raekoja ja kuulutus- te kaudu illes pannakse. Samal wiisil antakse ka kandidaatide nimetused rahvale teada.

Linnawalimiste kulud

teeb linnawalitkogu poolt esitatud eelarwe järele 216.600 m. wälja ja laetakse üle eelarwe sissetulnud turuplatide rendirahast. Eelarwe kinnitoti.

Linna 1922. a. aruanne.

Linnade sissetulekute ja wäljaminekute seaduse § 163 põhjal peab linna rewisjoni-komisjon oma otuse eelmise aasta linna aruande kohta linnawalitkogu ära andma järgmise aasta 1. augustiks, linnawalitkogu on kohustatud aruannet walitkogu esitama 1. septembriks ja walitkogu peab aruande läbiwaatama 1. oktoobriks.

Et linna rewisjoni-komisjon oma otust aastarande kohta määratud tähtaajaks linnawalitkogu ära, siis on linnawalitkogu kohustatud aruannet jama sead. § 164 põhjal walitkogu esitama 1. septembriks ja walitkogu peab aruande läbiwaatama 1. oktoobriks.

Revisjoni-komisjon oma otust linna 1922. a. aruande kohta ei ole jättni linna-walitkogu ära andnud.

Sellepärast esitab linnawalitkogu linna 1922. a. aruande walitkogu kinnitamiseks.

Revisjoni-komisjoni poolt seletatakse, et komisjon on praegu waga koormatud üli-rahke tööga, sest tulin aruandeid tagant järele läbi waadata. 1922. a. aruanne on juba lõpuforral ja esitatakse esimesel woi-malusel walitkogu.

Aruanne anti komisjonile tagasi.

Uue silla ehitamise tingimised

kinnitati walitkogu poolt. Tingimiste järele tuleb wõitlejatel silla ehitusprojekt ühes kulu eelarwega 1. webruariks 1924. a. linnawalitkogu esitada. Silla projektide wõitlusel pannakse rõhku silla arhitektuur-estetiilise külje peale. Ehitusprojektide ja eelarwete läbiwaatamiseks moodustatakse 9-liikmeline juru, kuhu kuuluvad esitajad linnawalitkogu, linnawalitkogu, teedemi-nisteeriumist, sõjamineeriumist, mereas-janduse peawalitsusest, linnainfener ja linna-architekt.

Riikliku ehituslaenu asi.

Kantakse ette riikliku ehituslaenu komitee teadanne, mille järele 32 ehituslaenu joo-wija palwew tagasi on liikunud. Sel puhul paneb linnawalitkogu ette, et talgu ootawale seiklusele jääda ja linnawalitkogu üles-andeks teha kõik jammad selleks astuda, et Tartule tarwilisel määral ehituslaenu lu-bataks. Komitee aga paluda Tartule mää-ratud käesolewa aasta ehituslaenu waba krebilti mitte kinni panna enne, kui wali-tkogu jelles asjas lõplikult otuse teeb. Linnawalitkogu ettepanek wõeti wastu.

Uhtlasi wõeti ka wastu linl. Dieft ette-panek, et linnawalitkogu koguks teateid, kui palju on 1924. a. Tartu linnale ehitus-laenu tarwis ning sileministri kauba seaduseelnõuga riigikogu ees esineda, mil-le järele wastaw summa eelarwesse illes wõetaks.

Linna ja Weeriku alawi wahelise raudtee ülekäigu koha ehitamise kuludest ühe osa

Linna kanda wõtmise küsimus.

Weeriku alawi majoamanikkude esitajad pöörasid teedeministeeriumi poole palwega, üle Tartu raudteelaama teede Wiljandi un. wastu ülekäigu kohta awada. Et aga nimetatud kohas ühtelugu rongid ja ma-nõwri wedurid liiguvad ja selle tõttu käi-mine üle jaamateede wagunite wahel häda-ohlik on, teist poolt aga ühendus alawi a linna wahel seal kohal waga tarwilik,

oleks teedeministeerium nõus Wiljandi un. wastu ülekäigu silla ehitama, tingimisel, et Tartu linn ja Weeriku alawi üllaehtamise kuludest osa oma kanda wõtaksid. Teede-ministeerium annaks silla tugede ja talade ehitamiseks tarwisminewad roopad, jamuti ka töötaks silla kawa wälja, teostaks silla ehitust ja wõtaks oma peale silla kor-rashoidmise tulewikus, kuna linnale ja alawile tuleks murede materjaalide ja tööjõu hind oma kanda wõtta, mis eelarwe järele 325.000 m. wälja teeks.

Et teedeministeerium osa ehituskulude linna kanda wõtmist kindlustada joomis, paneb linnawalitkogu walitkogu ette nime-tatud silla ehituskuludest 325.000 m. linna kanda wõtta, tingimiseega, et kõik muud kulud, silla ehitamise teostamine ja tule-witus silla korrashoidmine teedeministeer-iumi kanda jääks. Silla ehitamise kuludest linna kanda tulew osa, j. o. 325.000 m. wõtta linna eelarwesse ilks pool 1924. a. ja teine pool 1925. a.

Määrused Kopla-Piiskopi linnaoja ehituswiisi kohta, mis linna ehituskomis-joni ja linnawalitkogu poolt wäljatõotatud, wõeti mõne parandusega wastu.

Sunduslikud määrused leiwa, saia, küpsis-te ja kondiitri kauba walmistamise, hwiu ning müügi kohta ja töötamisaja kohta küpsetusajutustes,

mis linnawalitkogu poolt 26. märtil 1. a. wastu wõetud, kind omawalitkogu asjade peawalitkogu poolt kinnitamata jätud, wõeti parandatud kujul wastu.

Nimede andmine uute linnaosade nimekirjale.

Linna praeguste nimekirjale nimede üm-bernimetamiseks ja uutele nimekirjale nimede andmiseks moodustati komisjon järg-mises koosseisus: linnawalitkogu esitaja A. Reeben, Maadeministeeriumi emaleele jeltti esit. mag. A. Saareste, Maadeministeeriumi esit. dokt. S. Sepp, Eesti kirj. jeltti esit. lekt. J. W. Westi, E. A. S. kodumuremise toimetuse esitaja A. Riep, Opetat. Eesti jeltti esit. cand. W. Freymuth, linnaarhi-waar cand. hist. S. Saksela, professor W. J. Eien, mag. S. Rumma ja majoamanit-kude jeltti esitajad Maafakas ja Kullam.

Komisjoni poolt kottuswõetud uute lin-naosade nimekirja nimekirja on linnawalit-kogu poolt wõetudwõetud ja esitati walitkogu-le kinnitamiseks.

Walitkogu seadus nimede asja dige pikalt ja laialt ning tegi esitatud nimekirjas dige rohkesti parandusi.

Parandusiina kolab linnaosade abi Reebeni ettepanek, kes kaitkes Jorjeliuse nimekirja nimekirja, tähendades see juures, et Jor-jeliust tuleks ilks meele tuletada, kuigi tema nimekirjas nimekirjas ei saaks wiist ilhe-gi maja olema, sest tähend. nimekirja on nii-wõrd lihtne.

Tartu jääb „uulitsa“ juure.

Ühenduses nimede andmisega tuli ka otjastusele küsimus, kas tuleks tarwitusele wõtta „tänam“ wõi „uulits“.

Sädeleamuse sai „uulits“.

Maadeministeeriumi spordiklubi

esines palwega linnawalitkogu ees, et klubi poolt 29. juulil 1. a. korraldatud ujumise wõitlusel linnamafjust wabastataks.

Walitkogu kiitas palwe tagasi.

Sel puhul esines linl. Dieft joomiswal-dusega, et arwesse wõttes suurt uppmiste arwiv Tartus, kooliwalitkogu ebaspidi ujumisharjutusi korraldaks.

Koosolek lõppes kell pool 9 õhtul.

Saare maakonna-nõukogu koosolekut

peeti 19. sept. Kuressaare. Koos oli 14 nõunikku. Koosolekut juhatas Kadarik.

Uue maakonnawõukogu liikmete arw määrati 15 peale kindlaks. Walimise ko-misjoni waliti kaks esitajat.

Wabade seadust Saaremaal

otjustati kiire korras wäljatõotada. Cel-nõu wäljatõotamiseks waliti komisjon, kuhu kuuluvad Koow, Kadarik ja Riilaots.

Wõlgade sissenõudmise asjus

kinnitati praegune administratiiv-kord wä-ga kiiksaks ja otjustati palwega tarwilisele poole pöörata, et jeda korda lihtsustataks ja politsei ametnikka kohustataks igal ajal kodanikkudest wõlgasid wastu wõtma.

Kuressaare Meeksi gümnaasiumi waranduse asjus,

mis ilmasoja ajal Wenemaal ewakuereiti ja nüüd sealt taasi laadi ning haridusmi-

Pärnu maakonna tööstusajutustega tutvunemiseks

oli wabrikantide ühikuse poolt korraldatud lahepäewaline ringreis 23. ja 24. sept. Ringreisist wõtsid osa wabariigi walitkogu liikmed, laubanduse ja tööstuse, borsekomitee ja pankade esitajad. Üldine tutvustus-reisist osawõtjate arw ulatas weerandaja-ni, nende hulgas walitkogu esitajana raha-minister G. Westel, laub. ja tööstus-minister Rosfelbt ja töö- ja hooletande-minister O. Amberg.

Seelawas seisis Põuna-Eesti tööstus-tega tutvunemine, aga lahe päewaga, mil-lest suurem osa aega reisi peale ära kuluz, ei suudetud jeda kawa täielikult teostada ja tegelikult oli wõimalik läbiwaadata ainult Jõõpre riiklist turbatõõstust, Sindil kale-wiwabrikut ja Eida-pera klaaswabrikut. Kõik teised Pärnus ja maakonnas asuwad tööstused tulid aja puudusel eeskawaist wäl-ja jätta, mida erilist kahjateks tuleb, sest et tööstuste hulgas, mis waatamata jäid, terwe rida niisuguseid on, mis Pärnu maakonna tööstuste hulgas eriliselt huwi oleks pakkunud, nagu näit. Pärnus asuwad mitmekesised metsatõõstuse etewõtteb, Pär-nu linawabrik, Sindil telliskiwiwabrik jne. Waga oli aga selleks liiga wähe, weel roh-tem, aega oli ka selleks liiga wähe, et läbi-laidud kolme tööstusajutust põhjalikumalt tundma õppida, sest tutvustusreisist osa-wõtjad kuulsid ainult rutulise pilgu üle kolme illewalpool nimetatud laialise ette-wõtte heita; siiski saadi teatud kogumule, mille eest reisi korraldajaid tõsijelt tänada tuleb.

Jõõpre (Wawasaare) turbarabas.

Esimesena waadati üle riiklise turba-tõõstuse päralt olewad Jõõpre rabas asu-wad turbatõõstuse etewõtteb, jõujaam jne. Tõõstus on projekteeritud suurejooneliselt, maffab riigile hulk miljonid ja selleks, et ta täielikult walmis saaks, on weel hulk töõb-teha. Sellest hoolimata on ka nüüd juba aastane turbaõõbang dige juur ja käesole-wal aastal on wihmastest ilmadest hooli-mata umbes 1400 kantiläda pressitud tur-wast walmistatud. Kõik turbas, mis Jõõpre töõstuses lähema wiie aasta jooksul walmistatakse, on Sindil kalewiwabrikule ette ära müüdnud. Sellega on siis Jõõpre töõstus oma toobangule kindla otja lei-dnud, mida aga teistest rabades asulatamate turbatõõstuste kohta illelida ei saa; ilks tektas tutvustusreisist osawõtjate hulgas elawat mõtewahetust küsimus, kas turbas, kui põletisaine, mille walmistamine wõrd-

lemisi dige kalliks läheb, suudab laialise-mat turgu leida ja teiste kütteainetega, eri-ti põlewliwiga wõistelda. Selle küsimuse selgitamine nõuab muibugi igakülget jä-rellaalumi eriteadlaste poolt, aga peaks enne lahendatud saama, kui uusi summasid turbatõõstuse laendamiseks määratakse.

Sindil kalewiwabrikus

on töõb leidnud üle 1200 töõliise. Wabrik töõtab osalt aurul, osalt weejõuga ja on wiimase lahe aasta jooksul tehniliselt tun-tawalt täiendatud ja uuendatud. Üks tu-les tähendada, et nimetatud wabriku juha-tajatel osawust on olnud uute olude ja turundutele wastawalt kohaneb. Nuna nimetatud wabrik enne jõda peaaesjalikult jõjawõle kalewiriit walmistas, on nüüd, kus kalewi järgi nõubmine wähenenud, peaaesjalikult ilikonna- ja palikuriideid walmistama hakanud. Paljud, kes oma ilusa „Ingliis riideid“ ilikonna wõ palitu peale uhted on, ei aimagi, et see „Ingliis-maa“ kist riie pärit on, Pärnu juures Sindis asub. Peale waga mitmekesiste willaste riide trillitakse Sindis Balti puu-willawabrikus walmistatud puuwillaist riieid kõige mitmekesijemate, waga maitserikaste mustrite järele. Wabrik wõib täielikult lo-haliku turu nõubeid rahuldada ja ekspor-teerib peale selle oma wabriku saadusi Läti ja Deebumaale ja Balkani riikidesse.

Eida-pera klaaswabrik,

mis kolme aasta eest osawõttus „Eto“ omanduseks üle läks, on ka „kohaneb“ juunud. Nuna seal enbistel aegabel ai-nult pudelid walmistati, on nüüd artillite arw, mis wabrik walmistab, lahesajani tõusnud. Jgagugused pudelid, waasid, klaasid, lambiklaasid, talbrikud, tassid, kan-nud jne. puhutakse webelast klaasmasjst Bõhmimaalt kohale toodud asjatundjate meistrite poolt imesustatatawa osawuie ja kirusuga nagu wõiwad walmis. Sinna-d on wabriku esitajate poolt antud andmete põhjal äärmiselt odawad ja wõiwad wälja-maa klaasitõõstuse saadustega täielikult konfurreerida.

Kogumule.

Tutvustusreisil õppisid osawõtjad nii mõndagi uut külge illewalpool nimetatud töõstuses tundma, tutvunestis töõstuste hädade ja puudustega, aga teistest külsist nägid nad ka, et need töõstustetewõtteb wiimastel aastatel ebenenud on ja nad lootusrikkalt tulewikku wõiwad waadata.

nisteeriumi korraldusele anti, otjustati pa-luda, et see warandus Kuressaare gümnaa-siumile antaks.

Mitmesugused maffud 1924. a. peale kinnitati endises juuruses. Maakonna we-tes asuwate laewade pealt hafatakse maffu wõima nende bruto reg.-tonnide järele, mitte aga laewa wäärhuse pealt, nagu wa-remalt.

Sõumaja ja sissepõiduhoolwi

otjustati Saarna-Suuremõisas awada, mil-leks mõija hooned, mis iisna lagunud, kor-da tulewad seada. Et remont umbes 780.000 m. maksma läheb, otjustati kars-kusliidult toetuslaenu paluda.

Maakonna kaupluse 1922. a. aruanne jäeti kinnitamata ja kaupluse raamatupida-mine põhjalikule rewideerimisele wõtta. Kauplus otjustati kiire korras likwideeri-da.

Walbade waeste paigutamiseks

otjustati Saare mõija teine waestemaja asutada ja selleks walitkujelt abi paluda.

Gobusepostijamade, postkontorite ja posti-agentuuride

kawa wõeti wastu. Kawa wõimaldab ka kilaakaniikudel peaaegu igapäew posti kät-tejaamist.

Leiji jaostonna ämmaemanda

asupaigaks määrati Waljala kiriku küla.

Maakonna apteegi tarwis

otjustati Soosi un. nr. 1 asuwale platfile maja ehitada.

Maakonnawalitkogu esimeheks

waliti M. Neys (jots, endine asutawa kogu ja riigikogu liige) ja abiesimeheks A. Kus-foiw.

Tulumafu komisjoni liikmed Lamm, Kõnnu, Kadarik ja Malt olid pita

protestitirja

maffuinspektori Jürgensi ümberpaiguta-mise asjus siske annud, mida rahaministeer-iumi kawatsetakse saata. Kirjas seletatakse nimekt, et Jürgens waga kohane olewat Saaremaa maffuinspektori. Kiri kanti ette ja kinnitati pahempoolsete häälte ena-musega heats.

Koosoleku lõpul wõeti resolutsioon was-tu, millega

Kuressaare kriminaalpolitsei jaostkonna lik-wideerimine otjastatohajaks kinnitati.

Eluforterite murestemine raudtee-teenijatele.

Tulewal aastal kawatseb riigi raudtee-walitkogu hafata raudteeteenijate eluforte-rite küsimust lahendada, uute majade juu-reehitamise teel. Praegu puudub raudtee-teenijatel umbes 1300 eluforteri, mille joetamise kawa raudteewalitkogu poolt wäl-jatõotatud. Kawa järgi tuleb uute eluma-jade ehitamist teenijatele mitme aasta joo-lul läbi wiia, kuna tarwilikkude forterite arwu joetamises ilks krebilti 350 milj. marga juuruses tarwis läheb.

Sellest summa on tulewa aastasesse raudteewalitkogu eelarwesse 25 milj. mara ilks wõetud, et teenijate kõige hädalise-maid forteri nõudmisi rahuldada.

Teedeministeeriumil on kawatjus ka teiste ametkondade teenijatele eluforteri ehitamise peale juuremat rõhku hafata pa-nema.

Poe uul. 9, telefon 603, Tartus

Majandusline elu.

Tänavused lõikuse väljawaated Lätis.

Kiikitud oli Lätis tänava: ruffid — 724.100. wafamaad, otre — 483.100 wafamaad, laeru — 843.400 wafamaad ja linu — 153.900 wafamaad.

Arwataw lõikus wafamaa pealt: ruffid — 24,29 puuda, otre — 19,50 puuda, laeru — 21,54 puuda, linu, — kiudu — 9,74 puuda, seemet — 9,81 puuda.

Lõikus lõikuse termes riigis: ruffid 1923. a. — 17.709.000 puuda, 1922. a. — 10.607.000 puuda. Otre 1923. a. — 9.320.000 puuda, 1922. a. — 8.991.000 puuda. Laeru 1923. a. — 18.190.000 puuda, 1922. a. — 16.089.000 puuda. Linu, kiudu 1923. a. — 1.489.000 puuda, 1922. a. — 1.089.000 puuda. Sina-seemet 1923. a. — 1.409.000 puuda.

Ruffisaat on lüüdnud aastastest hästi suurem, kuna otre ja laeru on natuke rohkem kui mullu. Seinaeeg oli väga halb. Palju heina ja ristikheina on ära mädanenud, nii et on karta loomatoidu puudust. Safataffe

juhtumist maafonnas. On ka lohti, kus haiguse juhtumised, näit. kõhupoetõbi, enast fagebam ilmutawad, näit. Liganuse jaostonna jõeäärtes majades, mis nähtawasti tingitud jõevee joomisest.

Arstirohtude lättesaadawuse mõttes on asi wiimastel aastatel ka märksa paranenud: on hulk uusi apteek juure asutatud. Suuremaks uueks apteegiks Wirumaal on maafonnavallituse apteek Rakweres, mis juunikuul 1921. a. avati ja selle lähikese ajaga lõikes suuremaks apteegiks Wirumaal on saanud. 1922. a. läbimõõli juuruse poolest oli Wiru maafonna apteek 8-as Cestis. Suurema läbimõõliga on Tallinnas 6 ja Tartus 1 apteek. Retsepti oli 1921. a. poolaastal 9881, 1922. aastal 22.706 ja 1923. a. 11. septembrini 15.776. Lätimõõli 1922. oli 2.829.008 mt.

Uued apteegid töötawad ka Tubolinna ja Kõhla-Järvel. Apteek on maal 17, nimelt: Haljalas, Jõhual, Jõhual, Radrinas, Rärnal, Kõhla-Järvel, Liganusel, Narowra-Jõesuis, Simuhas, Sillamäel, Starjaatnas, Tõllas, Tubolinna, Wäike-Maarjas, Wiru-Jalobis, Wiru-Migulas ja Wõsul.

Abiandmisest sünnituse puhul on ametis jaostonna ammaemandad.

Et ammaemandate abi kõigile lättesaadawaks teha, hakkas maafonnavallitus lüüdnud aastast ammaemandatele tasuta maafonna sünnituse abiandmise toreda pealt. Selle juures ei ole ammaemandatel õigust abitarvitajalt erilist tasu nõuda. Ammaemanda kohale ja tagasi sõidutamine sünnit abitarvitaja kulul. See uueendus lätis oma ostarbe: nõudmine ammaemandate abi järele kaswas märksa. Alustatult 1921. a. arsti 14.296 juhtumisel, 1922. a. aga 11.958 juhtumisel. Need arwud näitawad, et jtt haiguste juhtumiste arw märksa vähenenud on.

Statistiliste andmete põhjal on terwisline seisuford maafonnas wiimastel aastatel märksa paranenud. Mida enam koha peal arste, jeda suurem on arstiahi tarvitamine. Wirumaal tarwiti 1921. a. arsti 14.296 juhtumisel, 1922. a. aga 11.958 juhtumisel. Need arwud näitawad, et jtt haiguste juhtumiste arw märksa vähenenud on.

juba kariloomi odawalt ära müüma. Walituse abi on soowitaw loomatoidu jisseostmise väljamaalt. Walitus on ka omalt poolt põllumajandust toetanud, eriti krediidiga hobuste ja traktorite ostmiseks. Wõrrel-des lüüdnud aastaga on hobused 35.000 pead juure lüüdnud ja traktore töötad Lätis üle 140. Tööjõu suurenemisega on ka kiikpind suurenenud: ruffipõid 83.600 wafamaa mõrra, odrapõid 65.000 wafamaa mõrra, laerapõid 98.400 wafamaa mõrra ja linapõid 51.300 wafamaa mõrra. Lõhenduse jellega oli ka kunnistõnnitu tarvitamine suurem. Walituse juuremaks kunnistõnnitu hinnale oli lüüdnud aastal 15%, kaselewal aastal aga 25%, et ajunikkudele ja sõjastkannatanud põllumeestele odawamalt kunnistõnnikut muretseda. Lätti walitus on selle peale tänawu kulanud 15 miljoni rubla.

Lätti wäliskaubandus 1922. aastal.

Lätti statistilistest andmetest selgub, et kaalu järele on Lätti lüüdnud aastal kõige rohkem puud ja puumaterjaali wälja weetud — 455.997 meetertonni. Toibuained on järgmine juur wäljaveo kaup olnud — 36.982 m.-tonni. Metalltööstuse tooresained ja poolwalimis kaubad omasid 19 tuhat tonni, linad 16 tuhat m.-tonni ja mitmesugused walmiskaubad 25 tuhat meetertonni. Wiimaste seas oli kõige rohkem mineraal-kaupafid — 12,6 tuhat m.-tonni. Metallkaupafid oli 7.195 tonni, kemiaal-kaupafid 2 tuhat tonni, paberikaupa — 1.363 tonni, puukaupafid 360 ja tekstiil-kaupafid 356 tonni.

Kogusummas weeti tooresainet üle 500.000 tonni, walmiskaupafid 25.000 tonni ja toibuaineid ligi 37 tuhat meetertonni wälja.

Wääruse järele andis wäljaveedu Lätti le tooresainete eest kogusummas ligi 4 miljardi Lätti rubla, walmiskaupade eest pool miljardi ja toibuainete eest ligi 600 miljoni Lätti rubla. Puu ja linad on kõige suuremad summad annud. Loomi on Lätti wälja weetud, ainult 41, kogusummas 231 tuhande Lätti rubla eest.

Kaalu järele on Lätti meist ligi pool rohkem kaupafid wälja saatnud. See juur illekaal tuli sellest, et Lätti puud ja puumaterjaali ligi 456 tuhat meetertonni wälja weeti, kuna meie ainult ligi 139 tuhat meetertonni jedajama kaupafid wälja saatime.

Wääruse järele seisid meil wäljaveos tekstiil- ja riidekaup, siis puumaterjaal, paber, mineraalid, kaadused loomariigist ja seemned enamuses. Lätti olid puumaterjaalid, tekstiilained, toibuained, metalltööstuse tooresained ja poolwalimis kaubad kõige suuremas hulgas.

Õdigi oma wäljaveetud kaupade eest sai Lätti 5.109,7 miljoni Lätti rubla, meie saime 4.811,6 miljoni E. marka.

Sisse wedanud on Lätti omale kõige rohkem tooresaineid kaalu järele ja walmiskaupafid wääruse järele. Kogu sissewedu oli 5.363,2 miljoni Lätti rubla eest. Sellest olid walmiskaubad ligi 2.249 miljoni rubla wääruses, kuna tooresaineid ja toibuaineid

duaineid mõlemad ühikult 1,5 miljardi rubla ümber oli.

Meie sissewedu oli samal ajal 5.589,4 miljoni E. marka.

Meestertonide järele oli Lätti sissewedu 382,4 milj., meie oma 290,1 miljoni tonni.

Lätti wäliskaubandus Lätti sissewedu osid: riie ja lõng, masinad ja metallkaubad, kemia kaadused, paber ja tekstiilid ja kummikaubad.

Nende arwude juures peab meele pida-ma, et Lätti on Cestist ühe kolmandiku mõrra juurem ja elanikka on 1,9 miljoni, kuna Cestis 1,1 miljoni on. Selle järele peab kunnistama, et Cesti kaubitsemise wäljamaaga palju elavam on 1922. a. olnud kui Lätti.

Põllumajanduse kriis Inglismaal.

Kogu Londonist teatatakse, olkaffe Briti põllutööstusteetumise wiiga mures põllumeeste ähwarduste pärast, et nad enam ei hakka nisu kasvatama, waid murendawad põllud karjamaaks, hoolimata sellest, et walitusest on oodata rahalist toetust. Baldwin on wastu wõtnud Briti põllumeeste kaat-konna. Põllumeeste liit seletab, kui walitus ei taha kaitselõlõid maksma panna ehk miinul wiisil aidatada, jääwad laiad haritakad põllud hõimada.

Inglise ajalehtede sõnumite järele otus-tades näib kiiksumas kiiksumaks kirjumevat kaitselõlõid pooldegaate ja wabafarbanduse kaitsjate wahel. Walituse poolt on tehtud mitmesugused ettepanekud wiijahindade kindlaksmääramise kohta, m. j. tahetaffe wõnnekomariffa hõimada teatud hulgal inglise wiija jahwatama.

Inglise kapitaal otis teed Lätisse.

Kogu meie koha pealt kirjutatakse, olla inglise parlamendi kiikmete testel, kes Lätti kiiksid, olnud ka inglise kapitalistide esitajad, kes juur tähelepanu pöörasid Lätti majanduslike ja kaubanduslike seisuforda peale. Kõigele sellest, kiikpõid rahalist toetada ühte ja teist Lätti tööstustetõet. Inglaesed palusid nende Lätti äride nimekirja, misjuures juurits inglise kapitaal laastegeuust. Lätti panga nõulogu esimees Ringolds Kalnings on pööranud Riia borsekomitee esimehe, Lätti kaupmeeste ühijuse, Riia töösturite ühijuse ja Lätti kiikõbliste ühijuse poole ettepanetuga wõn-tawat nimekirja äride kohta kottu seada, et siis astuda inglastega läbirääkimisele inglise kapitaal kiiksumiste ja protsentide üle. Kapitaal protsent on Lättis kõrgem kui inglismaal, seepärast on inglise raha-meestel hea põhjus oma kapitaal mahutada Lätti ettevõtetesse.

Kents'i „Eestimaa geograafia“

hea väljaanne, kriidi tahwitega, 5 wä-wilise kaardiga.

K. Ü. „LOODUS“ TARTUS.

Turu teated.

Wõru turg 22. septembril.

Turg rahwarikas, kauplemine elaw. Jsearans rohkesti ruffijahu, kartulid ja atawilja.

Ruffijahu 250—270 mt., laerad 210—220 mt., odrad 230—235 mt., odrajahu 250—260 mt. puud, odratangud 20—22 mt. toop, traubid 18—23 mt. toop, niijupiiil 420—440 mt. puud.

Uute kartulite hind määrgatawalt alanenud. Wäitfed punased 200—220 mt. waff, eht 70—75 mt. mõdt, walged warajased 160—180 mt. waff, eht 55—60 mt. mõdt, kuna toobiwilji 7—9 mt. toop.

Atawilja poolest turg haruldastelt rikkalik. Borgandi kimp 5—6 mt., peebid 2—5 mt. tiift, kurgid 10—15 mt. tiift juuruse järele, rebised 5—6 mt. kimp, hernekaunade toop 10—15 mt., wakaunade toop 6—7 mt., kaalid 5—8 mt. tiift, sibulad 20—22 mt. toop, kapsapead 10—15 mt. tiift, lill-kapsa pead 18—22 mt. tiift.

Wiimajadusi turul testmijest. Rõdgi-wõi 65—70 mt. nael, lauawõi 70—85 mt. nael, pilmatoop 12—13 mt., hapupiima toop 5—6 mt., kahupiima nael 13—14 mt., haputoore toop 70—75 marka.

Kanamunad maffid 13—14 mt. paar, mefi 75—80 mt. nael, elufad kanad 90—100 mt. tiift, elufad noored kufed 40—80 mt. tiift, elufad parbid 120 mt. tiift, tape-tud kanad 80—120 mt. tiift, elufad jee-põrjad 300—1000 mt. tiift, lambad 600—800 mt. tiift, seened 18—22 mt. toop.

Seinu ning puud turul taunis rohkesti. Alajahenad 55—60 mt. puud, põlluheinad 80—85 mt. puud. Kaawapuu toorm 350—400 mt., kasepuu toorm 400—550 mt.

Mariu turul wähepoole. Warajafed marjad turult hoopis kadunud. Warumajad 20—25 mt., punased jõstrad 12—15 mt., mustad jõstrad 35—40 mt., palufad 10—12 mt. toop.

Puuwilja poolest turg taunis rikkalik. Birnid 12—13 mt., ploomid 25—35 mt., kirfid 60—80 mt., paradiisi õunad 25 mt., õunad 10—12 mt. toop eht 2—4 mt. tiift, pähtlid 20—25 mt. toop.

Sealika seawiifi 38—40 mt., naelawilji 40—45 mt. nael, seapeff 50—55 mt., juu-tus 50—55 mt., sulatatud searaw 60 mt., sulatatud searaw 55 mt. nael. Zoo-malika juu jooks 18—22 mt., prae jooks 24—28 mt., wafikalika 17—19 mt., lamba-lika lambawilji 14—18 mt., naelawilji 20—25 mt., wõrstad 30—60 mt. nael.

Suhtru hind poobides piisib endisena; naela hind 25—27 mt. Seis 7½—8 mt., peenleib 15—16 mt., ning sai 17—20 mt. nael; petrooleum 7½—8 mt., heeringad 13—18 mt., räimed 8—13 mt., kilud 11—15 mt. nael. Leska.

Maarjalaat Tartus.

Tänavust Maarja laata peeti Tartus esmaspäeval 24. septembril. Et paar wiimast päewa haruldastelt ilusad olid, sel-lepärast oli laad õige rahwarikas, kuna mitligile toodud kraami pärast testmine, hobuste laad üegi hõre oli. Hobustest oli peaaesjalikult mitligil testmijest tödhobused, kuna paremad ja ka halvemad peaaegu puudusid. Sõnnad tõitusid 18—35 tuhan-de marga wahel.

Kaunis juur oli elajate laad, kus oli juuremal arwul mitligil pullwastafid ja pulle. Tüftist nõuti 6½—15 tuhat marka. Lõhmad maffid 5½—7 tuhat marka. Nii oli siis elajate hind tublisti odawam, kui jaanilaadal.

Sigabest oli mitligil näha ainult pö-jaid, ja neid haruldastelt rohkesti. Tüftist tüfti 200—1000 marka.

Riidealaat polnud juur mitte juur, kuid piisib kewadised hinnad. Nii maffis täis-willase riide kiiknar 130—165 marka, li-nase 40—70 marka, pörande tefi riide kiiknar 50 marka, wiilase lõnga nael 220—270 marka, kampionid 300—600 marka tiift jne.

Rõdige juurem oli kiikl puunõude laad, kus kiiksumist suurendada aitas ka laada puhust illesseatud tarusfell. Nõuti järg-misi hinbu: kartulitõetmiste kowidest 30—45 marka, pangebdest 40—50 marka, toob-ritest ja wannidest 150—250 marka, sarja-dest 750—850 marka, jõeltest 100—120 marka, ratastest (4 tiifti) 800—1500 mt., lootabest 250—500 marka.

Oli rohkesti mitligile toodud ka sibulaid ja figuriid. Esiimeste toop maffis 8—12 marka, matt 40—50 marka, teiste toop 20—25 marka. Säärega weesaapad maffid 1400—1600 marka. Laada pärast oli harilik turu kauplemine koguni kottu kuu-manud.

Kurfid.

Tallinna borse kurfifedel.

25. septembril 1923. a.

W a l u t a	Tehtud	Õstjad	Müüjad
1 dollar	347½	346.—	347½
1 naelsterling	—	1580.—	1588.—
1 milij. Saaka m.	—	—	3.50
100 Soome marka	—	924.—	934.—
100 Rootsi krooni	—	9215.—	9265.—
100 Daani krooni	—	6215.—	6315.—
100 Prantjuse fr.	—	2185.—	2225.—
100 Hollandi guld.	—	13615.—	13715.—
100 Lätti rubla	—	133.—	136.50
100 Wõhhe-Si. fr.	—	1045.—	1075.—
1 luld rubla	—	170.—	—
100 Itaalia liiri	—	1540.—	1590.—
100 Itaalia liiri	—	1575.—	1625.—
100 Schveetia fr.	—	6225.—	6275.—

Obligatsioonid:

E. W. wõidulaen — 100.— 113.—

Wäljaandja Kirjastuse Osaühisus „Raja“.

Wastutaw toimetaja A. T u p i t s.

Ealmlste loosimiste eeskujul müüvad kõik pangad üle maa

375 marga eest 100 võiduvõimalust

milloga igaüks E. V. Võidulaenu loosimisel 1. oktoobril s. a. võib

.. võita suuremaid võituseid: ..

Mk. 250.000.-, 100.000.-, 50.000.-

j. n. e. j. n. e.

Kõik võidud makstakse kohe peale loosimist välja, mahaarwatud riigimaks ja protsendid.

Loosimisele tuleb 1.000.000 marka.

PANKADE NÕUKOGU.

Estonia teater

Reinhardi, 26. septembril
kell pool 8 õhtul.

„Hamlet“

Shakespeare'i kurbmäng 5 w.

Neljapäeval, 27. sept.

kell pool 8 õhtul

„Hoffmanni lood“

Jacques Offenbach'i fantastiline
ooper 3 waat.

Sügiseseks isinamiseks

soovitab:

Seab seltsi aiamaasikaid, w.
barnaid, muste ja punaste
õistraid, mets ja eht wina-
puid (wiilis amvelopis ja B.
Winiwera) toa tatmi ja lilli,
j. n. e.

Neidit Marienbergis

Piletid teel nr. 10.

Rais' wõhepruugitud „Langi
wabritu isefõitjat

lokomobiili

ja üks rehetepumast milia
Tallinnas, masinate wabrit R.
Jürgens, Jusefieri uul. 8.

Draamateater.

Kolmapäeval, 26. sept.

„Hommikust keskööni“

Georg Kaiser'i näidend 7 pildis
Algus kell pool 8 õhtul.

Laupäeval, 29. sept.

Eftenduseks:

„Wahetus“

Paul Claudel'i näidend 3 w.

Eftenduseks: M. Under.

Sawastus: B. Mettus.

Delorastoonid: A. Suurand,

—

Pühapäeval, 30. septembril

Easteenduseks:

Neljat ja wilmast lorda

„Häriapõlwlane Nina“

Anna Schwebacheri lastemü-
nasjutt 7 pildis.

Algus kell 8 päewal

Rasjas müügil abonement-
faarbid täiskaswanute ja laste
eftenduste peale.

Pääsetähete eelmüügil igapäew

kella 11—1 e. l. ja 5—8 õht.

teatri kasjas ja Reifibitroos

kella 10—4 p. l.

Teadaanne.

Opetöö algab „WAHI“ POLLU-
ja AIATÖÖ KOOLIS 15. okto-
bril. Opilasteks wõetakse wastu
isikud, kes sundusliku rahwa-
kooli on lõpetanud ehk wasta-
walt selle hariduse on saanud.

Ligemaid teateid saab: „WAHI“
põllutöö kooli juhatajalt; üle Tartu.

Teadaanne.

Mina, Oswald Karli poeg Sõling, teatan siin,
1) et minu linnupriisi kuulutus, olkupaasi ooni aegse
Saksa sõjaväelise wõimu poolt, on oma seaduslike
aluse kaotanud Saksa sõjavägede siit lahutamise.
2) et minu allkirja lantew wõlutus nr. 6024,
wähja antud adwolaat Nikolai Wasiljew'ile 31. august-
til 1921, et ole minu allkirjutatud. Igallhte, kus
seba on tarwitatud, ja kes sellest teab, palun seba mulle
teatada Waimu uul. nr. 2, hoomis uks 6.
3) et mina olen täiebigusline Eesti riigi kodanik
ja ajan oma asju iseseiswalt, need, kes pillawad seba
teistil seletada ja end minu eestkõrjaks tunnistawad,
ajawad seba asja seadusewastasel alusel. Kõiki isituid
ja asutusi, kus need on esinenud sellefarnase wõlutusega,
palun seba mulle teatada.

Põllumehed!

Teil on linu, aga pole ropsi- ja — Oostke omale
linamurdmise ja ropsimis-
„Helsingen“,

siis saate linade eest rohkem ja rutem raha kui enne.

Müstege hinda ja tingimisi

„Mercator“ Tallinn,

Pikk uulits nr. 36. Kõnetraat 16-76.

Masin on esimeste auhindadega kroonitud.

Rukkid

ostab „Karlowa“ weski.

Tartus,

Tähe tän. 96, telefon nr. 160, J. Toom.

9. oktoobril f. a. kell 12 militalke Raskvere rabas
(umbes 1 1/2 wersta Raskvere jaamast)

awalikul

enampakkumisel

järgmine warandus:

- 1) 1 lokomobiil Maltsewi tehastest nr. 2919
umbes 20 eff. h. j. ühe tšilindriga; lokomobiil rataste
peal.
- 2) umbes 200 sülla tee jaoks wäljatee roopaid
ühes 2 pööranguga.
- 3) 8 riulitega turhawagunetti.
Warandust wõib koha peal igal ajal, ka paku-
mise päewal enne pakkumist näha saada.
Pakkumise juures tuleb enne pakkumist 10 prots.
alghinnast tagatiseks jätta maksta.

Müüakse

mereasjanduse peawalituse lesta-
dus, wäraw nr. 3, juuonafisel
enampakkumisel 5. oktoobril f. a.
kell 10 hommikul
312 õli- ja petrooleumi waati.
Wähemaid teateid müümise üle
wõib saada mereasjanduse peawa-
lituse lestaadu kantseleist, Wana
Sadama uul. nr. 21.

Müüakse

Sõjaväe Toitusladus Suur Patarei uul. nr. 13,
juuonafisel enampakkumisel 28. mail septembril f. a.
kella 10 ajal hommikul

- 1) 6259 kg. odratangu jahu
- 2) 20841 kg. odrakliidid
- 3) 18008 sigaretti
- 4) 1148 sigarit
- 5) 28 purki tomatisegu
- 6) 700 kg. alawäärtuslist suitsupelki
- 7) 16 " " biskwiiti
- 8) 137 " " suhkrut
- 9) 8000 tšhja punast
- 10) 500 tšhja heeringatšinni
- 11) 5000 kg. tšhje plekk konserwitarpe.

J. Kaus, laduwalitseja.
G. Truumann, asjaajaja.

28. septembril f. a. kell 10 hom.

müüakse enampakkumisel

Sõjaväe kraamiladus, Toompää Tallinnas, 1550 pb.
39,5 naela sõjaväele idlmata

saapanääret.

Sõjaväe kraamiladu walitseja
alam-lapten (allkiri).
Asjaajaja (allkiri).

12. oktoobril 1923. a. kell 11 hom. militalke ära
Abja ajunduses — Pärnumaal — juuonafisel

enampakkumisel

riigi päralt olem põllumajandusline inventaar, nagu:
latat kilmajin, loormataal, kultuwaator, 2-hob. wank-
rid, hetsilmajin ja muud, lohemaksetawa raha eest.

P. Rint,

Pärnumaa II ringk. walitseja

Sw. Warustuswalitus alustab põllupidajatele rukki ostmist

1. sept. oktoobril f. a. kindlaks määratud hinnaga lohe
maksetawa raha eest.

Rukki eest, mille hollandi taal 114—118 naela,
maksetakse 250 marka, üle 118 naela — 260 ml. puud.

Rukki wastuwõtmist toimetatakse:

- 1) Tallinnas, S. Patarei uul. nr. 13 igapäew kella
9—3.
- 2) Risti jaamas, 4-dal, 5-dal ja 6-dal oktoobril kella
9—4.
- 3) Keila jaamas, 9-dal ja 10-dal oktoobril kella 9—4.
- 4) Sagudi jaamas, 12-dal ja 13-dal oktoobril kella
9—4.
- 5) Rapla jaamas 16-dal ja 17-dal oktoobril kella 9—4.
- 6) Lääne-Niifi jaamas 23-dal ja 24-dal oktoobril f. a. 9—4.
- 7) Raasiku jaamas, 26-dal ja 27-dal oktoobril f. a. 9—4.

Rukist alla 20 puuda wastu ei wõeta. Rukis
peab olema kuitatud, puhast ja raskus hollandi taal
järel mitte alla 114 naela.

Wähemaid teateid annab Tallinnas, intendantuuri-
osakond, Pagarit uul. nr. 1, alumiisel korral tuba nr. 11
ehi toitusladu, S. Patarei uul. nr. 13, igal äripäe-
wal kella 9—2.

Sõjaväe Warustuswalitus

= Saapaid =

lodu- ja wäljamaa parematest wabritutest
soowitab odawalt

Salandude kauplus

Aug. Raamat ja Ko.

Suure Karja uul. nr. 18 kaupl. 4.
Laenukanga majas.

Estonia kontsertsaal

Reinhardi, 26. septembril 1923. a.

Kuulsa tenori

Dimitri Smirnowi kontsert

teine ja wilmate. Alandatud hindadega

Raastegewad: R. Kitten (koloratuur-sopraan). Pianist
P. Sirote.

Eestawa täielikult uus.

Algus kell pool 8 õhtul.

Pääsetähed 300—75 margani eelmüügil Estonia teatri
kasjas.

Rõngu walla Silga algkooli teise tööliõpetaja

walimine

on neljapäeval, 27. sept. f. a. kell 1 p. lõun.
Rõngu wallamajas.

Randidaate ühes tunnistust. palutakse ilmuda
Wallawalitus.

Põllumajanduse peawalituse korraldusel peetakse eksport wõi kursused wõimeisritele

13.—20. okt. f. a. Palamuse ühispiimatolitus juures.
—Kursustest osawõtta soowijatel tuleb pöörata soo-
siawaldusega Palamuse ühispiimatolitus poole. Kur-
sus on õpematust waba ja osawõtjatel ruumid kort-
e hinnata.

Põllumajanduse Peawalitus.

Kr. SAAR & Ko.

Tartus, Raatuse uul. nr. 2,
kauplus 2-a.

Kohale on jõudnud ja soowitame põllupida-
jatele tuntud headuses

Ederi wõlaniidu masinaid

„Diwa“

ja

Ederi heinanidu masinaid

„Diksi“